

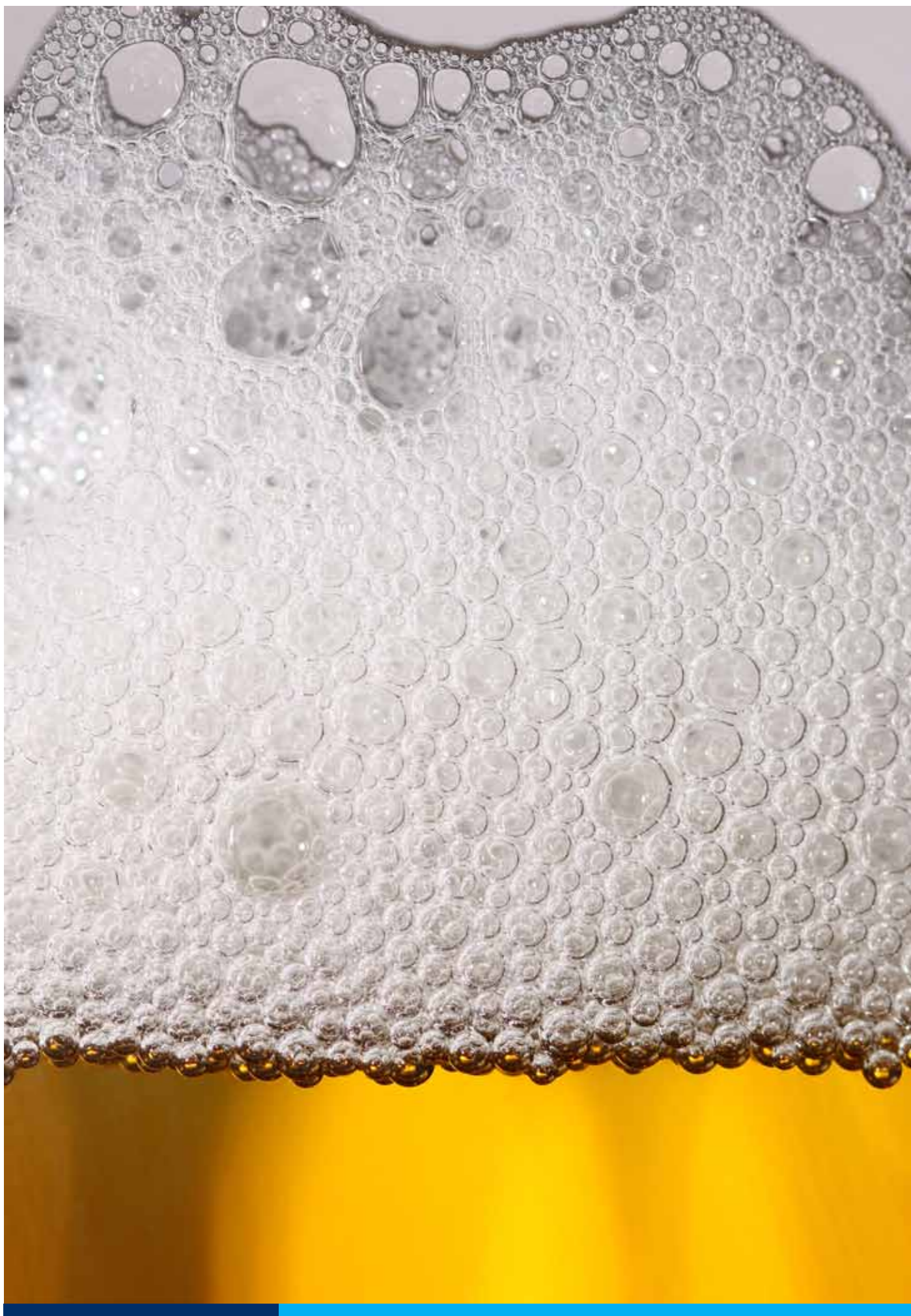

ChristenUnie

Met gezond verstand!

*10-puntenplan om overmatig alcoholgebruik
onder jongeren tegen te gaan*

Notitie Tweede Kamerfractie
Joël Voordewind
15 juni 2011

MET GEZOND VERSTAND!

Binnenkort debatteert de Tweede Kamer over een nieuwe Drank- en Horecawet. Deze wet zou drank gebruik onder jongeren moeten terugdringen, maar laat échte keuzes achterwege. De ChristenUnie presenteert daarom een 10-puntenplan.

De schadelijke effecten van alcohol zijn overbekend. Het gebruik van alcohol onder de 24 jaar geeft onder meer blijvende schade aan de hersenen, die tot die leeftijd nog in ontwikkeling zijn. Bovendien geldt: als men jong begint met drinken, is de kans op verslaving vier keer zo groot.

Het comazuipen neemt schrikbarend toe. De hoeveelheid alcohol die jongeren drinken is veel meer dan vroeger. Er is geen maat meer. Het percentage alcohol in bepaalde jongerendrankjes is onverantwoord hoog. Bij de alcoholpoli's in ziekenhuizen worden kinderen van de rand van de alcohol dood weggehaald. Veel gemeenten, politie-agenten en toezichthouders hebben ieder weekend de handen vol aan de gevolgen van overmatig alcoholgebruik. Alcohol op te jonge leeftijd is de voornaamste veroorzaker van overlast in de binnensteden. Dronkenschap leidt tot onveiligheid en overlast op straat, maar ook tot ongewenst en (seksueel) overschrijdend gedrag. Tot slot brengt overmatig alcoholgebruik hoge kosten met zich mee: jong talent en intelligentie worden vernietigd, de schade op straat is enorm en de medische kosten zijn schrikbarend hoog.

De ChristenUnie vindt dat ouders eerstverantwoordelijk zijn voor hun kinderen. Het zijn de ouders die grenzen horen te stellen in de opvoeding en normen meegeven aan hun kinderen. De overheid heeft als taak om ouders te ondersteunen in hun verantwoordelijkheid én om een duidelijke boodschap mee te geven. Tot 18 jaar geen druppel drank. Ouders mogen daarom rekenen op handhaving van leeftijd grenzen in winkels en cafés. Ondernemers zijn verantwoordelijk voor verstrekking in hun eigen zaak.

15 juni 2011

Joël Voordewind

Tweede Kamerlid ChristenUnie

Wouter Langendoen

Beleidsmedewerker

MET GEZOND VERSTAND!

1. Leeftijdsgrens van 16 naar 18 jaar

Het optrekken van de leeftijdsgrens levert enorme gezondheidswinst op, aldus het Trimbos Instituut, de Universiteit van Utrecht en de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Ook de Europese Commissie pleit voor één leeftijdsgrens van 18 jaar.

Inmiddels hanteren zeventien van de zevenentwintig EU-landen een leeftijdsgrens van 18 jaar. Verder is het onderscheid tussen sterke en zwakke alcoholische dranken nauwelijks meer relevant; zelfs kinderen onder de 16 gebruiken reeds al of niet zelfgemixte sterke drank.

De VNG én de vier grote steden (Amsterdam, Utrecht, Rotterdam en Den Haag) pleiten ook voor de grens van 18 jaar. Sommigen blijven de ophoging van de leeftijdsgrens blokkeren met het argument dat eerst maar eens de handhaving op de 16 jaargrens op orde moet zijn. Het klopt dat de huidige campagne, het tonen van je legitimatie tot 20 jaar bij de aankoop van alcohol, veel te weinig effect heeft. Echter, het controleren van een leeftijdsgrens van 16 jaar is niet wezenlijk anders dan het controleren van een leeftijdsgrens van 18 jaar. En het spreekt vanzelf dat controle van één leeftijdsgrens gemakkelijker is dan het controleren van twee leeftijdsgrenzen.

Een belangrijk winstpunt voor de invoering van één grens van 18 jaar is dat niet alleen de formele verstrekingsleeftijd wordt opgehoogd, ook de norm in de samenleving met betrekking tot de startleeftijd van alcohol verschuift in de richting van 18 jaar. Jongeren van 14 en 15 hebben nu het idee dat ze 'binnenkort' (als ze 16 worden) alcohol kunnen kopen. Als de grens naar 18 verschuift is het drinken op een leeftijd van 14 en 15 veel minder vanzelfsprekend. Ook ouders kunnen gemakkelijker alcoholgebruik van hun kinderen verbieden als de wettelijke verkoopnorm 18 jaar wordt.

2. Garantie op optimale naleving: 3-strikes-out!

Een doeltreffende maatregel om alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen is het beperken van het aanbod. De bierkraan staat helaas wagenwijd open voor minderjarigen. Vandaag de dag slaagt iedere 16-minner die daarop uit is binnen 10 minuten erin om drank te kopen in supermarkten. Dat mag de supermarktbranche zichzelf aantrekken. Volgens de Nederlandse wet is het voor ondernemers verboden om zwakalcoholhoudende drank aan jongeren onder de 16 jaar te verkopen en sterke drank aan jongeren onder de 18.

De ChristenUnie is voor het 3-strikes-out principe: drie keer alcohol aan een jongere onder de leeftijdsgrens verkopen betekent tijdelijke sluiting van de drankafdeling. Effectieve controlesystemen die verkoop aan jongeren vrijwel uitsluiten zijn er wel, maar worden slechts door enkele ondernemers gebruikt, waaronder meer dan 100 slijters. Een sluitend controlesysteem zorgt voor strakke naleving en minder controlekosten voor de overheid. De controle richt zich in dat geval met name op de aanwezigheid van een goed systeem in plaats van op de verkoophandeling van de verstrekker. De ChristenUnie wil dat het invoeren van effectieve controlesysteem wettelijk verplicht wordt gesteld.

PUNTENPLAN

JONGEREN EN ALCOHOL

3. Terugdringen van alcoholreclame

Er is overtuigend wetenschappelijk bewijs dat alcoholreclame het alcoholgebruik onder jongeren aanwakkert: jongeren drinken vanwege reclame op jongere leeftijd en jongeren die al drinken, drinken meer na het zien van alcoholreclame. De wetenschappelijke raad van het Alcohol and Health Forum van de Europese Commissie heeft reeds in 2009 de schadelijke invloed van alcoholreclame overduidelijk gecommuniceerd.

Zolang alcohol binnen de jongerencultuur hip is en zolang jongeren massaal geconfronteerd blijven worden met reclame-uitingen op tv, op straat, bij sportevenementen en op internet, zullen jongeren zich aangetrokken blijven voelen tot drank. Het budget van voorlichtingscampagnes weegt niet op tegen het enorme budget voor alcoholreclames.

Het vorige kabinet heeft met succes een reclameverbod voor 21 uur ingesteld. Nu blijkt dat het aantal alcoholreclames tussen 21 en 22 uur is verdubbeld, zou alcoholreclame of helemaal van de buis moeten of beperkt moeten worden tot na 23 uur.

Alcoholreclame is te aantrekkelijk en het aanbod is te groot. Reclame-uitingen op jongeren zijn verboden, maar via het WK voetbal, Facebook en reclameposters wordt deze regel massaal overtreden. De ChristenUnie is van mening dat de Reclame Code Commissie te weinig weerstand biedt tegen deze overtredingen.

4. Geen stuntaanbiedingen en happy hours

De prijs van alcohol is in belangrijke mate bepalend voor de keuze om alcohol te kopen. Uit onderzoek is bekend dat een lage prijs leidt tot meer alcoholgebruik. Vooral de supermarkten zijn zeer actief met aanbiedingen voor met name goedkoop bier. Jaarlijks gaat het om ruim 3000 aanbiedingen. Iedere week is bij één van de supermarktketens een stuntaanbieding met bier. Vooral stevige drinkers maken hier gebruik van. De ChristenUnie vindt dat deze stuntaanbiedingen moeten worden verboden.

Ook de horeca probeert klanten te lokken met prijsacties, met als gevolg dat jongeren meer drinken dan dat ze van plan waren. Ook jongeren onder de 16 maken hiervan veelvuldig gebruik, blijkt uit onderzoek van STAP. De ChristenUnie ondersteunt gemeenten die door middel van afspraken met de horeca deze vorm van promotie van overmatig drinken willen tegengaan.

5. Vroeg op Stap – sluitingstijden en bezoekersleeftijd

De ChristenUnie juicht het Vroeg op Stap-initiatief van harte toe. In de nieuwe Drank- en Horecawet kunnen toegangsleeftijden gekoppeld worden aan sluitingstijden, waardoor wordt gestimuleerd dat jongeren minder laat gaan stappen, waardoor minder wordt ingedronken en minder overlast ontstaat. Naar het voorbeeld van West-Friesland zouden gemeenten regionaal afspraken moeten maken over openings- en sluitingstijden.

MET GEZOND VERSTAND!

6. Alcohol op straat verboden voor minderjarigen

Op straat krijgt de politie mogelijkheden om alcoholgebruik door jongeren te bestraffen. Nu kan dat alleen bij openbare dronkenschap. Daardoor kan de politie vaak niet meer dan toekijken, totdat de kennelijke staat van dronkenschap is bereikt. Het in bezit hebben of nuttigen van alcohol door minderjarigen in de openbare ruimte moet daarom bestraft kunnen worden.

De ChristenUnie vindt dat ondernemers, zoals nu in de wet staat, verantwoordelijk blijven voor alcoholverstrekking binnen de eigen supermarkt of horecavestiging. Hiermee is de verantwoordelijkheidsverdeling duidelijk en wordt juridisch getouwtrek over aansprakelijkheid voorkomen, bij eventuele verstrekking aan een minderjarige. Sluitende leeftijdcontrole door ondernemers is mogelijk, het verleggen van deze verantwoordelijkheid is daarom onnodig en ongewenst.

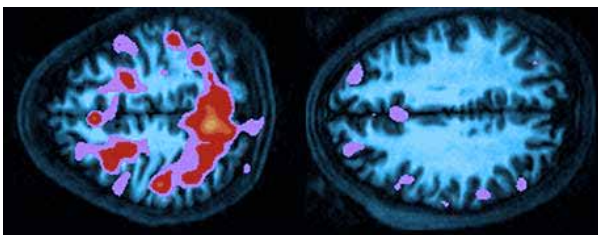
7. Alcohol- en drugsvrije zones op plaatsen waar veel jongeren komen

Onderzoek leert dat beperking van de beschikbaarheid van alcohol bijdraagt aan het terugdringen van alcoholgebruik door jongeren. Daarom pleit de ChristenUnie voor het terugdringen van alcohol tijdens schoolfeesten, ook als deze feesten zich in een horecagelegenheid afspelen. Het project 'De Alcoholvrije School' van STAP dient meer ruimte te krijgen.

Ook pleit de ChristenUnie voor landelijke afspraken met betrekking schenktijden in sportkantines op tijden dat jonge sporters aanwezig zijn.

Vooraf in buitenstedelijke gebieden wordt door jongeren veel gedronken in de zogenaamde keten of hokken. Deze drankketen blijven in veel gevallen buiten het zicht van de controle op naleving van de Drank- en Horecawet. Een drankkeet houdt het midden tussen thuisgebruik en een horeca-instelling. Daardoor onttrekt het drankgebruik zich ook vaak aan het zicht van ouders. Overmatig alcoholgebruik en drankgebruik door minderjarigen komt dan ook veelvuldig voor.

Gemeenten hebben de taak om toezicht te houden op deze gelegenheden. Zij dienen keten waar alcohol verkocht wordt direct te sluiten. In het geval van zogenaamde huisketen zouden met eigenaren van de locatie en met ouders duidelijke afspraken moeten worden gemaakt en moeten sancties volgen bij overtreding van leeftijdsgrenzen en bij dronkenschap.

*Hersenactiviteit van een 15-jarige.
Links van iemand die niet drinkt.
Rechts van iemand die wel drinkt.*

Bron: Susan Tapert, University of California, San Diego.

PUNTENPLAN JONGEREN EN ALCOHOL

8. Landelijk dekkend netwerk van alcoholpoli's

Het is helaas nodig dat in heel Nederland alcoholpoli's worden gevestigd, al blijft het zonder goede handhaving van de leeftijdsgrenzen, invoering van de 18 jaar grens en beperking van alcoholreclame dweilen met de kraan open. De alcoholpoli's hebben hun nut bewezen als opvang van jongeren met alcoholvergiftiging.

Het aantal kinderen en jongeren met alcoholvergiftiging blijft stijgen. In 2010 werden 684 'comazuipers' tussen 11 en 17 jaar opgenomen in het ziekenhuis. Dit is slechts het topje van de ijsberg.

De ChristenUnie pleit voor een landelijk dekkend netwerk van alcoholpoli's, tijdelijk met ondersteuning van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Bij voorkeur nemen de zorgverzekeraars deze financiering over.

9. Waarschuwing op de fles

De ChristenUnie pleit voor een duidelijke boodschap richting ouders en jongeren. Daarom zou het goed zijn om als waarschuwing etikettering toe te passen op alcohol. Vanwege het risicovolle karakter van alcohol als verslavende en kankerverwekkende stof wordt ook door de Europese Commissie gepleit voor betere informatie over alcohol op de verpakking, in navolging van tabak.

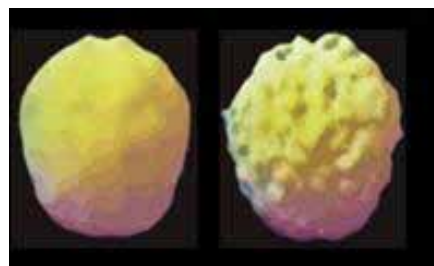
10. Voorlichting gericht en aansprekender

Het aantal jongeren onder de 16 jaar dat alcohol gebruikt is de afgelopen periode afgenomen, met name vanwege grotere bewustwording bij ouders. Het alcoholgebruik onder jongeren vanaf 16 jaar blijft onverminderd verontrustend hoog. Het aantal alcoholvergiftigingen onder jongeren blijft stijgen. Grofweg drinkt 1 op de 3 mannen overmatig. Nederland kent ruim een miljoen volwassenen die vanuit gezondheidsoogpunt schadelijk drinken.

Het blijft nodig om goede voorlichting te geven. De ChristenUnie pleit daarom voor een nieuwe campagne, specifiek over de nadelige gevolgen van vroeg en veel drinken voor de gezondheid. Jongeren kunnen deze gevolgen vaak niet overzien. De nieuwe campagne zou de wetenschappelijk aangetoonde effecten van alcohol op jonge hersenen moeten laten zien: "Drank maakt dom".

Functionele hersenactiviteit bij een niet-drinker (links) en een 21-jarige na 4 jaar stevig drinken (rechts). De 'gaten' in het rechterbrein duiden op verminderde hersenactiviteit.

*Bron: Daniel Amen, neuroscientist Southern California
www.amenclinic.com*

*Laat het nuchter verstand zegevieren.
Het is nog niet te laat!*

Fractie ChristenUnie Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T : 070-3183057
F : 070-3183936
christenUnie@tweedekamer.nl